

POŚPIESZYĆ (24) *vb pf*

-ś- (13), -f-, -s- (11).

o oraz e jasne.

inf pośpieszyć (8). ◇ *fut* 3 sg pośpieszy (1). ◇ *praet* 1 sg m -m pośpieszył (1). ◇ 2 sg f -ś pośpieszyła (1). ◇ 3 sg m pośpieszył (3). ◇ *imp* 2 sg pośpiesz (7). ◇ [1 du pośpieszwa.] ◇ *con* 2 sg m byś pośpieszył (1). ◇ 3 sg f by pośpieszyła (1). ◇ 3 pl m pers by pośpieszyli (1).

Sł stp notuje, *Cn brak*, *Linde* bez cytatu.

I. Intransit. (18) :

1. *Udać się, pójść* (może: szybko) (5) :

pośpieszyć k komu (1): Rozładki łwe łprawiedliwe/ iáko łtrzały ogniwe/ wypuścił przeciw łercu złemu/ Bogu á prawdzie odpornemu. By się włzyfcy przełtráfzyli/ á k niemu pośpiełzyli/ pod chorągiew Słowa łwiętego/ do huffu Krolá niebieskiego. *ArtKanc* A13.

pośpieszyć dokąd (2): Mátyałz pośpiełzył ná Wrocław *BielKron* 395v, 377; [á tak iuż pośpiełzwa ku domowi iż cię z Klaudyułzem vbierzewa *HistOtton* 53v].

pośpieszyć skąd (2): *BielKron* 377; Ale Anyól to widzác/ zás cię łłowy cięłzył/ Mówiác: Niełękay łie/ iam z niebá pośpiełzył/ Połtem od Bogá. *SiebRozmysł* F2v.

Zwrot: »rychło pośpieszyć« (1): Iechał potym do wielkiej Polłki do Gniezná [...]. Stámtąd rychło do Poznánia pośpiełzył *BielKron* 377.

Przen: Umrzeć wkrótce po kimś [za kim] (1) :

Zwrot: »prędko pośpieszyć« (1): Y TYS HANNO ZA SIOSTRA PREDKO POSPIESZYLA, Y PRZED CZASEM PODZIEMNE KRAIE NAWIEDZILA ABY OCIEC NIESZCZESNY ZARAZ ODZALOWAL WSZYTKIEGO *KochTr* 26.

2. *Zrobić coś szybko; festinare* *PolAnt* [w tym: *imp a. inny sposób wyrażania rozkazu* (10)] (13) : *LubPs* ee3; Y pośpiełzył łię Abráhám do namiotu do Sáry/ y rzekł: pośpiełz/ á trzy miárki biały mąki rołzczyń/ á nápiecz przalników. *BudBib Gen* 18/6; *ArtKanc* K13; Rozmnołz záłości/ w ich [moich przeładowców] dniách niezliczone/ Pośpiełz/ niech/ Pánie/ rychło widzą one *GrabowSet* Rv.

pośpieszyć z czym (3): Iednák niełza inácey/ nam łie w tym záchowac Iedno miłemu bogu/ zá to podziękowác Ze iey miłe rodzice/ bárzo wniew poćiełłzył A iż zá iey młodołci stym łłczelćim połpiełłzył. *KlerWes* Av; *LubPs* F4v; Długá łię mowá zbytnie báwim, Strawiliłmy czás ná tym, z czym było pośpiełzyć. *CiekPotr* 61.

cum inf (1): *SzarzRyt* B2 *cf* »pośpieszyć ku ratunku«.

Zwoty: »co narychlej pośpieszyć« (1): BOże kwłpomożeniu memu rácz łam łáłkáwie przybyć/ A ná rátnuk mnie moy Pánie co narychlej połpyełzyć *LubPs* Q2.

»hnet pośpieszyć« (1): Hnetże połpyełz miły Pánie z miłofierdzyem łwoim *LubPs* F4v.

»pośpieszyć ku ratunku, na ratun(e)k; pośpieszyć przynieść ratunek« [szyk zmienny] (2:2;1): *LubPs* H2, Q2; Rácł że mię Pánie wyrwác/ á pośpiełz o Pánie ná rátnuk moy [*Domine ad auxilium mei festina*]. *BibRadz Ps* 40/14; Rácłże mię/ mocny pánie/ z łáłki łwéy poćiełłzył/ A ku rátnuku memu pośpiełzyć. *KochPs* 60; Miey mię w pilney opiece: á we włzytkiej trwodze Pośpiełz przynieść rátnuk dułzy mey niebodze. *SzarzRyt* B2.

»pośpieszyć wiekiem« = *dorosnąć szybko* (1): Ták rósc/ piękny Michniku/ iákobyś pośpiefzył Wiekiem/ á oczy iefcze dżiádowlkié náciefzył *KochFr* 122.

II. Transit. (5) :

1. Sprawić, aby coś się stało szybciej, przyspieszyć (4) :

pośpieszyć co (3): Albo chcefzli poczęcie płodu pośpiefzyć/mafz bobkow záięczych z miodem z czyfłym rozmieřać *SienLek* 111 v, S[ss]4. *Cf pośpieszyć co czym.*

pośpieszyć co czym (1): Też y tym pośpiefzy poczęcie/ wźiác řzálwiiey/ Izopu/ Ruty/ rowno po gárřci *SienLek* 112.

Ze zdaniem dopełnieniowym (1): Iefli kto chce pośpiefzyć/ áby dziećięciu rychło zęby rořły/ rozmieřay mozgu iágnięcego z mlekiem kořim á tym mu dźiálłá pomázuy *SienLek* 75.

2. Poruszyć (1) :

Zwrot: »[co] z miestca pośpieszyć« (1): á gdy ią kicháczká popada/ ma nozdrze záćifkác/ áby fye wydymáiąc dziećię z miestcá pośpiefzyłá *SienLek* 113v.

*** *Bez wystarczającego kontekstu* (1) : *Accelero, festinare, pospyesicz* *BartBydg* 209b.

Formacje współrdzenne *cf* ŚPIESZYĆ.

Synonimy: **I.1.** *poranić się, pość, ruszyć, ruszyć się, udać się.*

Cf **POŚPIESZENIE**